

KUTATÁSI ÖSSZEFOGLALÓ

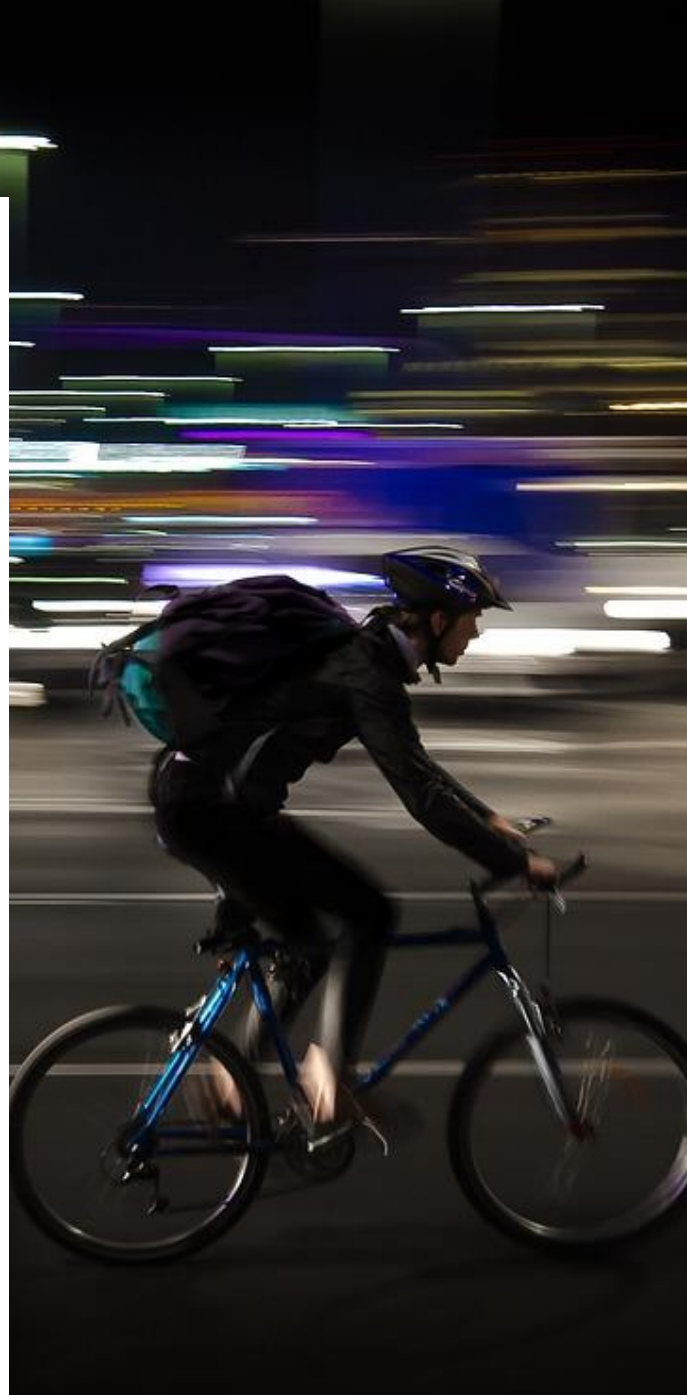
A platformalapú munkavégzés
munkakörülményei, munkavállalói
és szociális jogok kapcsolata

2023. 06. 07.

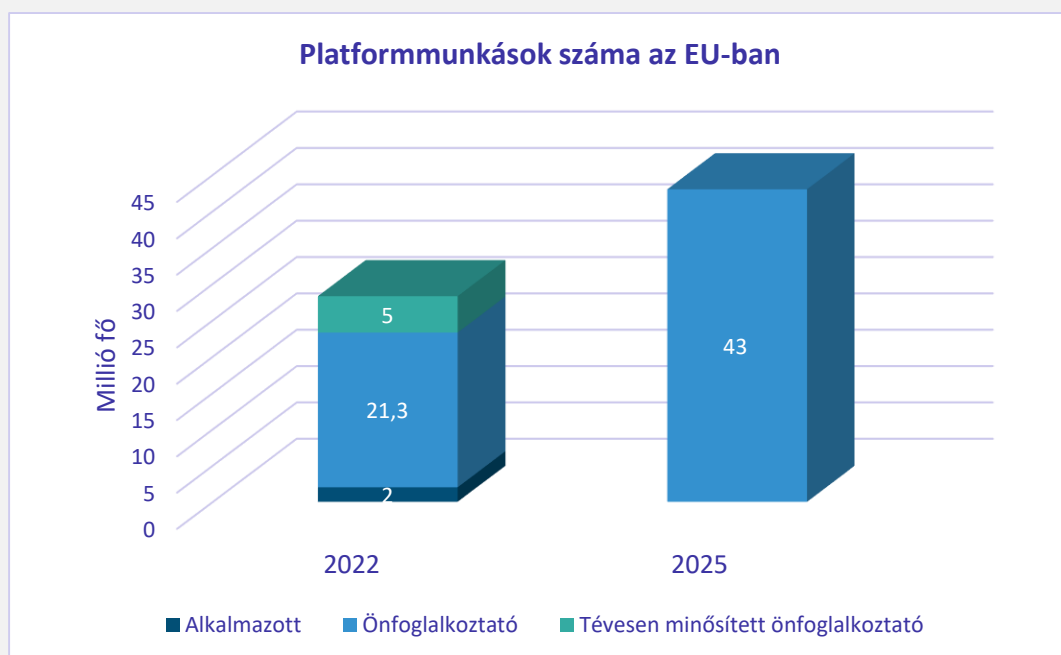

Szerző: Dr. Rácz-Antal Ildikó

A KUTATÁS INDOKOLTSÁGA, CÉLKITŰZÉSE

A platform gazdaság és a platform munkavégzés dinamikus növekedése tapasztalható az elmúlt közel egy évtizedben. Az Európai Unió adatai szerint 2022-ben 28,3 millió¹ platform dolgozó tevékenykedett, 2025-re pedig várhatóan 43 millióra fog emelkedni ez a létszám, ami 52%-os növekedést jelent.² Az sem elhanyagolható tény, hogy a digitális platformokról származó bevételek az elmúlt években megsokszorozódtak. 3,4 milliárd euróról 14 milliárd euróra növekedett az összeg 2016-ról 2020-ra.³ A platform alapú munkavégzés legjellemzőbb problémája a dolgozók jogviszonyának minősítése, ugyanis azok a dolgozók, akiket tévesen önfoglalkoztatóként foglalkoztatnak, nem élvezhetik ugyanazokat a munkajogi garanciákat, mint a munkavállalók munkajogviszony keretében. Az EU becslése szerint a 28,3 millió főből csupán 7%, 2 millió fő dolgozik „alkalmazott” státuszban és 26,3 millió fő pedig önfoglalkoztatóként, amelyből hozzávetőlegesen 19%-ot, 5 millió főt, nem a megfelelő jogviszonyban foglalkoztatnak.⁴ A fenti számadatokból látható, hogy a platformokon keresztül dolgozók jelentős munkaerőt képviselnek az EU-ban.

Forrás: Az Európai Unió Tanácsa: Infografika – Reflektorfényben az EU-ban digitális platformon keresztül dolgozó munkavállalók, 2023. 06. 07. Megjegyzés: a 2025-ös adat vonatkozásában nincs becslés a jogviszony típusára vonatkozóan.

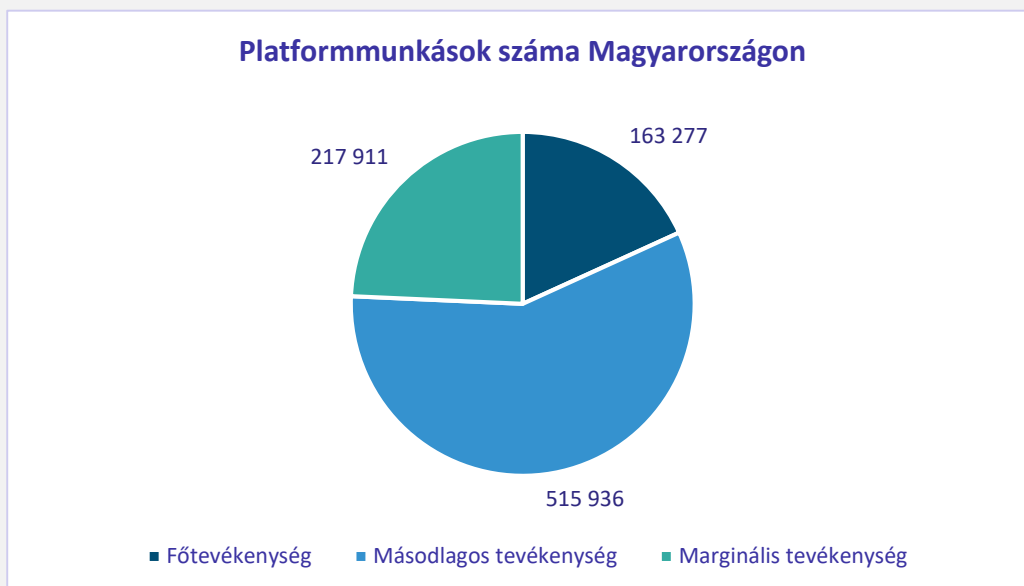
¹ Ez a szám szinte megegyezik a gyártóiparban dolgozó 29 millió fő létszámával.

² Az Európai Unió Tanácsa: Infografika – Reflektorfényben az EU-ban digitális platformon keresztül dolgozó munkavállalók, 2023. <https://www.consilium.europa.eu/hu/infographics/digital-platform-workers/>

³ Az Európai Unió Tanácsa: Infografika – Az EU platformalapú gazdasága, 2022. <https://www.consilium.europa.eu/hu/infographics/platform-economy/>

⁴ Az Európai Unió Tanácsa: Infografika (2023)

Platformmunkások száma Magyarországon

Forrás: PPMI: Study to support the impact assessment of an EU initiative to improve the working conditions in platform work – Final Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021.

Egy 2021-es kutatás⁵ szerint Magyarországon 163 277 fő végez platformmunkát főtevékenységént. Másodlagos tevékenységként 515 936 fő van megjelölve, illetve marginálisan pedig 217 911 fő lehet érintett. Ezek alapján a PPMI 897 124 főre becsüli az összes platformdolgozót hazánkban. Tekintettel a 2022 decemberi adatokra, miszerint a 15–74 éves foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 704 ezer fő volt, a kutatás becslése túlzó lehet. A platformok nem csak a foglalkoztatásban hoztak új szintet a piacra, hanem a versenyben is. A tradicionális versenytársak – akik az eddigiekben mondhatni egyeduralmuként működtek – nem minden esetben tudnak lépést tartani a cégóriásokkal. Sok esetben a platformok „rárúgják az ajtót” a hazai piacra és szembemennek az iparági szabályozással, ahogy a Makó – Illéssy – Pap szerzőtrió találóan megjegyezte.⁶ Számos platform „kreatív rombolóként” tűnt fel a piacon. A „creative destruction” fogalmat Schumpeter vezette be, aki az innováció fogalmának fejlődésében fontos mérföldköveket rakott le. Kreatív rombolással határozta meg azt a folyamatot, ahogyan a vállalkozók fejlesztései, innovációi fenntartják a hosszútávú gazdasági növekedést.⁷

Összességében a tanulmány elkészítésének célja egy átfogó problématerkép megalkotása, amely azonosítja a leginkább jellemző munkajogi problémákat, esetleges szabályozási hiányosságokat a platform munka vonatkozásában. Ehhez a rendelkezésre álló szakirodalmi források, jogszabályok (azok tervezetei) és ítélkezési gyakorlat áttekintése és elemzése szolgált alapul. A kutatás a számos kérdéskör közül azokat emeli ki, amelyek területén már történt valamilyen fajta előrelépés jogalkotási, vagy szabályozási szinten.

⁵ PPMI: Study to support the impact assessment of an EU initiative to improve the working conditions in platform work – Final Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021.

⁶ Makó Csaba – Illéssy Miklós – Pap József: Munkavégzés a platformalapú gazdaságban – A foglalkoztatás egy lehetséges modellje? *Közgazdasági Szemle*, LXVII. évf., 2020. november. 1121. o.

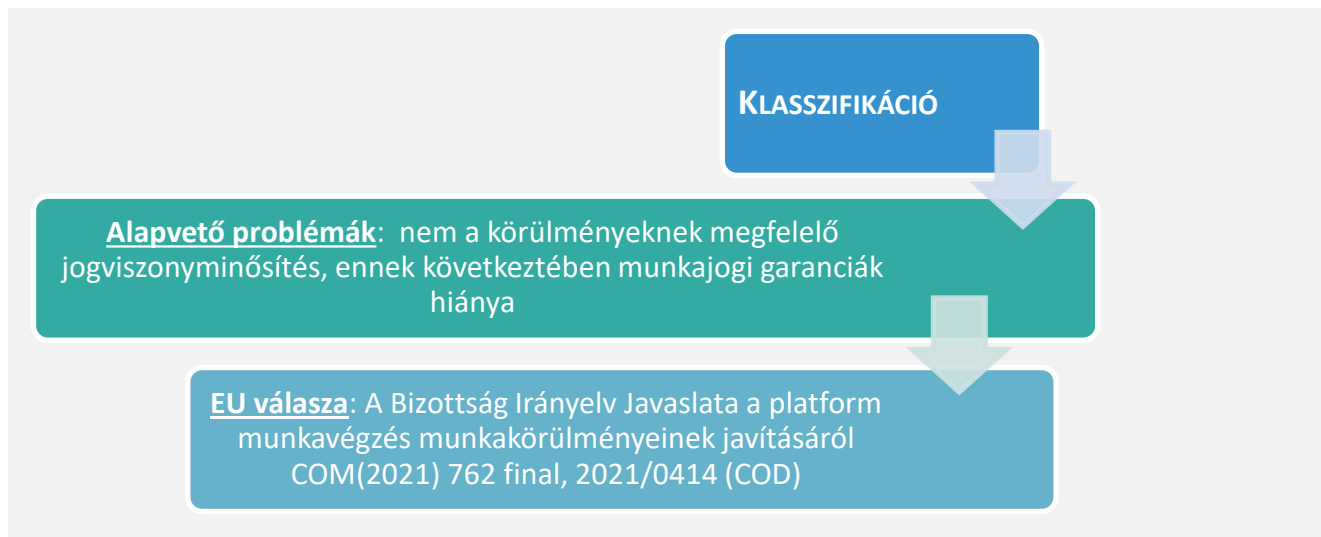
⁷ Lásd: Joseph Schumpeter: *Capitalism, Socialism, and Democracy*. Harmadik kiadás, Harper Perennial Modern Thought, 1950.

KUTATÁSI EREDMÉNYEK

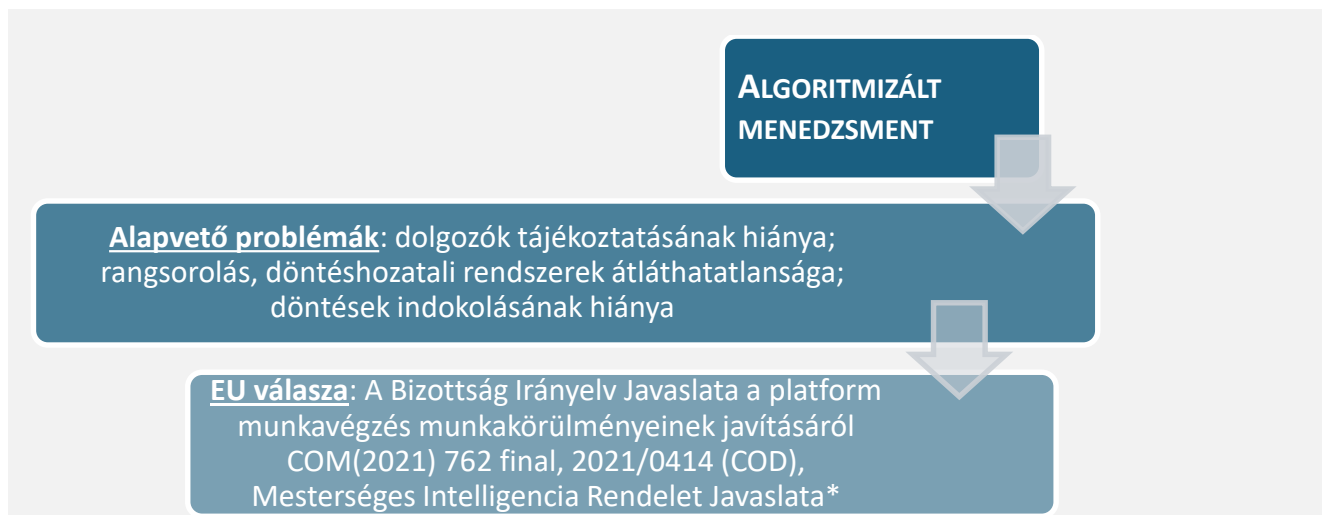
A kutatásban a platform gazdaság által létrehívott legfontosabb trendek, jellemző problémák, munkajogi szabályozási kihívások három fő területen lettek azonosítva: klasszifikáció, vagyis a platformmunkások jogviszony-minősítésének a kérdése; a platform munkavégzés speciális munkaszervezési eszköze és logikája, az *algoritmizált menedzsment*; illetve *kollektív* munkajogi aspektusból a platformmunkások, mint önfoglalkoztatók szervezkedési, alkukötési lehetősége. Mindegyik problémacsomópont vonatkozásában már megjelentek az EU szintjén szabályozási kezdeményezések, véleményezési javaslatok.

„...ha egy ekkora erőfölényben lévő cégóriás az információs aszimmetriát és a mindenféle értelemben erősebb pozícióját kihasználva foglalkoztatja az individuumokat, akkor könnyű azt is elismernünk, hogy az ilyen keretek között dolgozó személyeket valamiféle munkajogi védelemmel indokolt felruházni.“

Ehelyütt rövid címszavas összefoglalásban láthatók témakörönként az alapvető problémák. Ehhez kapcsolódóan pedig az Európai Unió válasza, reakciója a felmerülő dilemmákra.

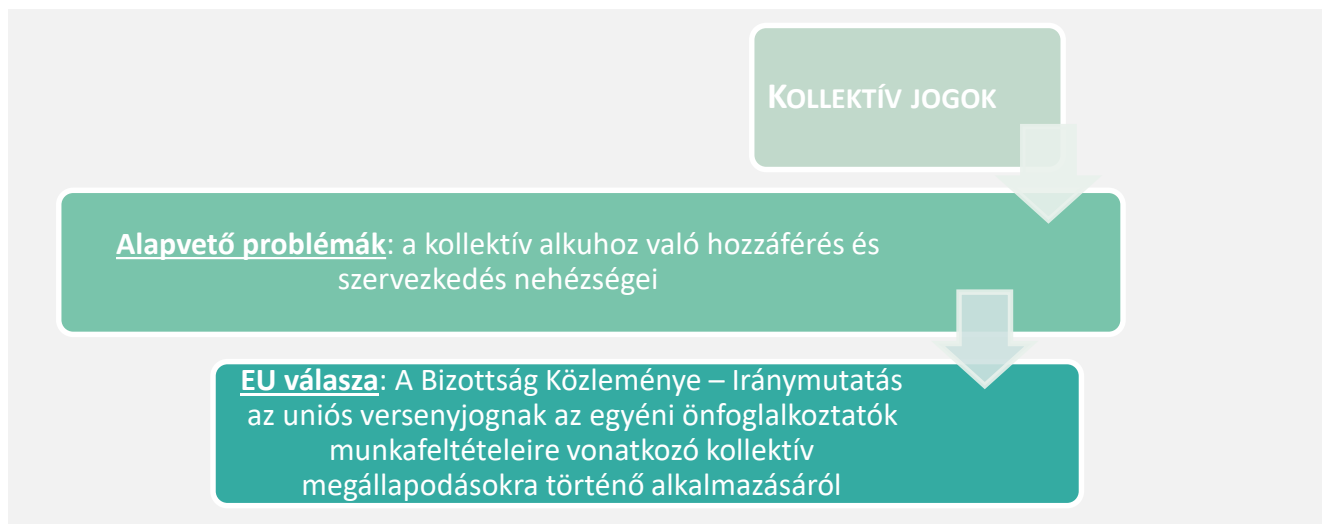

Az Irányelv Javaslat 4. cikke szerint, ha a platform meghatározott erősségű ellenőrzést gyakorol a platformmunkás felett, akkor a két fél közötti szerződéses jogviszonyról vélelmezni kell, hogy munkaviszony. A Javaslat előírja, hogy a tagállamoknak biztosítani kell a fenti vélelem megdöntését bírósági vagy közigazgatási úton. Ha a platform kívánja megcáfolni a munkajogviszony fennálltát, akkor a bizonyítás rá hárul; a mennyiben a platform munkavállaló, akkor pedig a platformnak segítenie kell az eljárás megfelelő megoldását.

* A Bizottság Rendelet Javaslat a Mesterséges Intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály) megállapításáról és egyes Unió jogalkotási aktusok módosításáról COM(2021) 206 final, 2021/0106(COD)

Az algoritmizált menedzsment alkalmazásával összefüggésben számos igény fogalmazódott meg a platformmunkások munkakörülményeinek javítása céljából. Általánosságban az átláthatóság, elszámoltathatóság és a „human-in-command” megközelítés. Valamennyi igény megválaszolása megjelenik az Irányelv Javaslatában. A Javaslat meghatározza, hogy a platform-munkavállalókat tájékoztatni kell az automatizált nyomonkövetési és döntéshozatali rendszerek bizonyos feltételeiről. Emellett a tagállamoknak lehetőséget kell biztosítaniuk a platform-munkavállalóknak arra, hogy magyarázatot kérjenek azon döntésekről, amelyek jelentősen befolyásolják a munkakörülményeket.

Az Iránymutatás tárgyi hatálya azokat a kollektív megállapodásokat fedi le, amelyek az önfoglalkoztatók vagy képviselőik és üzleti partnereik által tárgyalt és megkötött megállapodások, amennyiben e megállapodások jellegüknél és céljuknál fogva az ilyen egyéni önfoglalkoztatók munkafeltételeire vonatkoznak. Az Iránymutatás a hatálya alá tartozó személyek körét két nagyobb csoportban határozza meg. Tehát egyrészt akkor mentesülnek az EUMSz. 101. szakaszának alkalmazása alól, ha az önfoglalkoztatók a munkavállalókhöz hasonló helyzetben vannak, másrészt pedig ha – ugyan nincsenek a munkavállalókhöz hasonló helyzetben – de mégis az üzleti partnerükhöz képest gyenge tárgyalási pozíciójuk van.

A jogalkalmazás tapasztalatai

A magyar bírói gyakorlatban nagy horderejű és történelmi döntés született 2023 tavaszán. A Debreceni Ítéltábla meghozta az első jogerős döntést egy platform dolgozó jogviszonyminősítésével kapcsolatban. Az Ítéltábla megállapította, hogy a felek között munkajogviszony áll fent. Az ítélet részletesen és pontosan végig vette a 7001/2005. (MK. 170.) FMM-PM együttes irányelvben foglalt minősítő jegyeket. Az elmúlt években, évtizedekben kevés olyan – a jogviszony minősítésével foglalkozó – ítélet olvasható, ami ennyire akkurátusan indokolja és érveli a döntését.

A hazai gyakorlattal összehasonlítva a nemzetközi (akár EU-s, akár globális szintű) jogalkalmazás igen széleskörűnek tekinthető. Egészen 2017-től kezdődően megjelentek a platformmunkások igényei a nemzeti bíróságok előtt. Összegezve az ítéletek tapasztalatait, megállapítható, hogy – habár sokkal több döntés áll a rendelkezésre, mégis – vegytiszta, teljesen egyértelmű irányokat nem lehet azonosítani.

Szakpolitikai javaslatok

„Tehát nem jelentene megoldást, ha holnaptól nem létezne az Uber, az Amazon Mechanical Turk, vagy éppen a Deliveroo, ugyanis olyan fontos változásokat hagynának örökül, amelyek ugyanúgy tovább formálnák a munka világot és a jogrendszereket is az elkövetkezendő években.”

Szakpolitikai
koordináció

Leendő Irányelv
átültetése – de ne
csak a minimum-
követelmények
teljesítésével

Széleskörű konzultáció:
- VKF
- NGTT
- társadalmi
konzultáció

Hatósági
ellenőrzések
növelése –
mint plusz
eszköz